СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 130. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 7 червня 1933. VOL. XLI. No. 130. Jersey City, N. J., Wednesday, June 7, 1933. THREE CENTS.

ІЛИНОЙ ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ

ШІКАҐО. — Девятий з черги стейт заявився подавляючою більшістю голосів за знесення прогибіції. Є ним стейт Ілиной. Вибрано там 50 делегатів на стейтову конвенцію в справі прогибіції, а делегати майже самі мокрі. Конвенція відбудеться в Спрінгфілд, Ілиной, 10 липня.

ПОЛЬЩА БЕЗ ПАВІЛЬОНУ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ.

ШІКАҐО. — З польського павільону, як виходить з польської преси, нічого не вийде. Вправді у свій час заложено угольний камінь під його будову, і то з великою помпою, при участи польських консулів, навіть вибудувано будівлю і напис поставлено, але все те скінчилося. Тепер саме знято з будинку напис „Польща", а будівельна фірма, яка будувала павільон, оголосила, що зриває умову.

Дехто з Поляків відзивається тепер до польського громадянства й взиває його складати фонди, щоби Польща була заступлена на Виставі.

Кажуть, що нема польського павільону тому, бо завалили справу самі польські провідники і польські організації, які посварилися між собою саме через павільон і Виставу.

КЛОПІТ З КОНҐРЕСОМ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт мусітиме звернутися до загалу й обороняти перед ним свої предложення в конгресі, бо інакше не перейдуть його проєкти. Є опозиція проти приділення $3,300,000,000 на публичні будови та зменшування ветеранських допомог. Ота опозиція спиняє Рузвельтови дальшу акцію боротьби з депресією.

РАДИТЬ ПІДОЖДАТИ З ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ОЩАДНОСТЕЙ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт є проти того, щоби вже тепер відложити тимчасово певну суму на забезпечення щадничих вкладок. Оту справу радять відложити до наступної сесії конгресу.

ЗАДОВГО РАДЯТЬ.

БІВЕРЛІ ГІЛС (Каліфорнія). — Вил Роджерс, гуморист, каже, що президент був би мав спокій з конгресом, якби був його розпустив тому два тижні. А так має тепер опозицію, бо дав можність сенаторам і послам задовго радити.

РОЗБУДУВАЛИ БІЛІОНОВУ ІНСТИТУЦІЮ БЕЗ ЦЕНТА.

ВАШИНҐТОН. — Як в Америці розвиваються великі бизнеси, видно по зізнаннях братів Вен Сверінґів, котрі заложили біліонову компанію, беручи в контролю величезну залізничу сіть, а не вплачуючи до того бизнесу ні цента. Все було оперте на позичках і зручних маніпуляціях шерами компанії.

ЗА 10% ТАРИФОВУ ЗНИЖКУ.

НА КОРАБЛІ „ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ". — Американська делегація на Світову Економічну Конференцію є за те, щоби всі держави негайно зменшили мита на 10%. Американці кажуть, що в той спосіб стане очевидним, що всі держави мають добру волю причинитися до поліпшення світової економічної ситуації. А це вже матиме з психологічного боку дуже добрий вплив на дальші наради конференції.

ЯКЕ МАЄ БУТИ ВИХОВАННЯ.

НЮ ЙОРК. — Всяке виховання, яке не вщіплює в учеників змислу обовязку, який є далеко більший ніж обовязок супроти себе самого, є недобрим вихованням. Ми маємо певні зобовязання супроти демократії, яка дає нам змогу свобідно розвиватися. Тому ми повинні старатися зробити її кращою, благороднішою і поступовішою. Ми мусимо вміти вибирати розумних і чесних провідників. Бальотом і референдумами тяжко вибрати найліпших провідників. А щоби це розуміти і до того всього довести, треба студентам брати живу участь у громадськім житті й учитися завчасу його пізнавати.

Таке говорив до студентів д-р Монро Е. Дайч, заступник президента Каліфорнійського університету.

ДАЛІ ОБОРОНЯЮТЬ НІМЕЦЬКИХ ЖИДІВ.

ВАШИНҐТОН. — Жидівські організації далі напирають з ріжних боків на президента Рузвелта, щоби він вплинув на німецький уряд у справі переслідування Жидів у Німеччині.

Хочуть теж добитись іміґраційних полекш, щоб уможливити доступ до Америки тим Жидам, які хочуть втікати з Німеччини.

НАРОДНЯ ПРАЦЯ ДАЄ НАЙБІЛЬШЕ ЗАДОВОЛЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Семюел Ондермаєр, адвокат-міліонер, років 75, заєдно при праці, каже, що найбільше задоволення мав у життю з тої роботи, яку присвячував суспільним справам, а за яку не брав ніякого винагородження.

ЕМІ ДЖОНСОН ПРО ПОЛЬЩУ.

Відома англійська летунка Емі Джонсон, яка свого часу підчас лету мусіла осісти в Польщі, в селі Красносільці, помістила тепер в англійських часописах неприхильні статті про Польщу. Між іншим каже, що реемігрант Станіслав Ґос віднісся до неї брутально, а навіть хотів її затягнути до самітної хати. Щоби відперти ті закиди, польська преса помістила лист Емі Джонсон до Ґоса, в якім летунка дякує йому за поміч і висловлює вдоволення, що знайшла в Польщі когось, що знає англійську мову.

ЗА ПЕРЕХОВУВАННЯ КОМУНІСТИЧНИХ ДРУКІВ.

Перед судом присяглих у Львові станула каварняна танцюристка Ельза Адамус, родом Німка, за те, що в її мешканні поліція знайшла склад комуністичних друків. Обвинувачена в комуністичній пропаганді, вона відповідала вже раз перед судом і була виправдана. Однак трибунал уневажнив тоді вердикт присяглих суддів і справу розглянено 10. травня вдруге. Цим разом засудили її на 10 місяців вязниці.

ХУЛІАНСЬКІ МЕТОДИ.

Що недавно відкрите українське похоронне заведення „Харіс", Львів, Корняктів 3, є декому з конкурентів кістю в горлі, про це свідчить таке: Одної ночі якісь невідомі два хуліґани прийшли під це заведення, здерли великий український шильд (польського не рушили) та реклямовий вінок, поломили їх і занесли аж у город скарбової палати при вул. Вірменській. На цій „роботі" приловив їх прикликаний кимсь поліціянт і завів на комісаріят, де вони признались, що їх вислало на ту „роботу" одно конкуренційне похоронне заведення польське.

ЧУМА В АЗІЇ.

Лондонська преса довідується з голяндської Індії, що там шириться чума, особливо в околиці Теґалю і Ґарету. Пошесть грозить дальшим поширенням ще й тому, що туземці ховають небіщиків потайки, не придержуючись розпорядків голяндської санітарної влади. У звязку з тим в кількох місцевостях вибухли заворушення з приводу релігійних звичаїв при похоронах мерців.

ФАРМЕРИ НЕ МОЖУТЬ НАЙМАТИ РОБІТНИКІВ.

Десятки тисяч безробітних, переважно бувших фармерських робітників, є в степових канадійських провінціях і держава мусить більшість із них удержувати. На допомогу безробітним видається великі суми грошей. Тимчасом у цій порі року фармери потребують багато робучих рук, але не можуть їх діставати, бо не мають фінансової спромоги наймати робітників. Безробітні фармерські робітники вимагають звичайно за свою працю 20 долярів і харч та мешкання місячно, однак і цієї малої платні більшість фармерів не може давати, тому, що фармерські продукти дуже дешеві. Це є одною з головних причин, що весняні роботи в степових провінціях припізнені й ведуться дуже повільним темпом.

ПОКИНУВ КАЦАПСТВО.

Учитель А. Мешко з Заріча (Підкарпаття) помістив в ужгородськім „Українськім Слові" ось-таку публичну заяву: „Я, нижче підписаний, отсим проголошую, що публично виступаю з „О-ва Духновича", а рівночасно вступаю в Тов. „Просвіту".

„По шістьрічній витревалій праці в „Обществі Духновича" дійшов я до того ціпкого переконання, що культурна ціль і язиковий напрям, за котрим „Общество" сягає, на Підкарпаттю не має основи. На Підкарпаттю тільки та культура має сильну основу, яку ширить „Просвіта", Це та мова, якою наш нарід під соломяною стріхою говорить і яка є для нього зрозуміла. Жалко мені, що такий довгий час змарнував я на таку працю, яка ніякої основи й життя не має й не буде мати".

БУДОВА „ДОМУ ЛЮДОВОГО" У ВОРОХТІ.

Гуцульське село Ворохта, що спромоглося по довших зусиллях збудувати власними силами Український Народний Дім (у найближчому сусідстві нової церкви), в якому є й велика саля на вистави й концерти, дістає цього року також „Дом Людови Т. Ш. Л", в якому буде теж велика саля на вистави, а крім того бібліотека, читальня і товариський клюб. До будови польського „Дому Людового" причинилася головно місцева „кліматична комісія", що асиґнувала на ту ціль понад 15,000 золотих.

ВИСЕЛИЛИ 8,000 СЕЛЯН.

Берлінська агенція „Тель-Уніон" довідується з Москви: З наказу радянського уряду із надволжанського краю виключено в останньому часі із колгоспів 8,000 селян. Між ними велика група німецьких кольоністів. ГПУ вислало 8,000 селян з родинами на північ.

СМЕРТЬ ТРОХ ЛЕТУНІВ.

У Дембліні над летунським майданом зударилися два польські військові літаки, впали на землю та розбилися. Пільот Устіянович вискочив із легкопадом і вратувався. Поручник Міхаляк, підхорунжий Стефанік і плютоновий Диля згинули на місці.

СТРІЛЯВ ДО ЛЮДЕЙ НА ПОЛІ.

Ян Доманський, „стшелец" із Винничок під Львовом, стрілив двічі з кріса до селян, що працювали на полі в Давидові. Раненого тяжко Антона Дуду мусіли відставити до львівського шпиталю. Доманським занялася поліція.

ВИСВИСТАЛИ КЕПУРУ.

Оперовий співак Кепура давав у Празі концерт. Співав пісні польські й італійські. Коли став співати по німецьки, частина публики стала свистати та кричати „тьфу!" Кепура перервав на хвилину спів, потім всеодно співав по німецьки.

ВБИВ ДІВЧИНУ.

23-літній абсольвент матуральних курсів, Володимир Шевчук, застрілив у Львові 19-літню Марію Шимонківну, а сам поранився тяжко, вистріливши собі в голову та в уста. Причина: нещасне кохання.

ЦІКАВИЙ СУДОВИЙ ВИПАДОК.

В одній варшавській школі на передмістю Прага учениця в часі руханки зломила руку. Родичі заскаржили вчительку, щоби заплатила відшкодування. Суд станув на становищі, що руханка є обовязковим предметом науки й увільнив учительку від вини й кари.

ОБЖАЛУВАННЯ ЧУДОТВОРНОГО РАБІНА СПІРИ.

Ми доносили свого часу, що чудотворний рабін Спіра з Мукачева ставив опір і унеможливив переведення екзекуції у себе за залеглі податки. На наказ міністерства фінансів подала фінансова прокураторія скаргу на Спіру за образу урядових осіб та за перешкоджування в урядуванні. Тим підтримано переконання, що перед державою рівні всі, та що супроти держави мають усі рівні обовязки — не тільки бідні, але й „чудотворці".

„СТШЕЛЬЦИ" ГУЛЯЮТЬ.

На другий і третій день Великодних Свят „стшельци" села Мшани коло Львова (рекрутуються вони з усякого шумовиння) побили важко двома наворотами провідників українських місцевих товариств. При тому грозили: „Ми вам збудуєми Украіне!" Розперезана товпа побивала не тільки молодь, але й старших громадян. Стшельци гуляли безкарно два дні. Щойно в середу, 19. квітня, зявився повітовий комендант поліції з Городка і перепровадив слідство, не арештувавши нікого зі справників варварського вчинку. Мабуть ціла справа таки й скінчиться нічим.

ЛІКУВАТИМУТЬ СТРИХНІНОЮ.

Великого розголосу наробила в медичних кругах метода д-ра Кудряцева, який стрихніною, тією найбільшою отруєю, вилікував 1,200 недужих. Перша спроба вдалася д-рови Кудряцеву в 1922 р., коли то в Москві кинулася була між дітьми чорна віспа і косила тоді тисячі жертв. Пів міліграма стрихніни одного дня і стількиж другого дня ратували дітей перед загрозою смерти. Велику ролю відіграє теж стрихніна при лікуванні венеричних недуг, головно люесу. Мішанка стрихніни зі сальварсаном помагала вже хорим по десятьох днях. Досі вилікував д-р Кудряцев тією методою 600 людей, хорих на люес. В чергових дослідах виявилося, що стрихніна у мінімальних давках є просто універсальним ліком і при її помочі можна буде лікувати хорих на чахотку легенів і костей, хорих на малярію, подагру, епілепсію і цілу низку ріжних недуг.

ПАЧКАРІ.

На польсько-чехословацькім кордоні митна сторожа приловила вісім пачкарів. Сконфіскували дві скрині тютюну, дамських черевиків, полотно і т. і. Пачкарів арештували, а товар передали митному урядови. — В Полянці біля Корсна арештували різницького помічника з Катовиць, Як. Райтовича, в якого знайшли 2.6 кг. камінців до запальничок і 24 тузини ножиків до машинок до голення, перепачкованих із Німеччини. Товар сконфіскували.

УМЕР ОТЕЦЬ АЛЕКСАНДЕР СТЕФАНОВИЧ

БУВ ПОНАД ШІСТЬДЕСЯТЬ РОКІВ СВЯЩЕНИКОМ ТА АКТИВНИМ ГРОМАДЯНСЬКИМ ДІЯЧЕМ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — У 86 році життя помер 23 травня б. р. священик-ювилят, емеритований професор і визначний український громадянський діяч та публіцист, о. А. Стефанович. Покійний родився 17 липня 1847 року в Озерянах, коло Товмача. Ще в молодих роках о. Стефанович був замітний серед молоді своєю участю в живому національному русі. Ставши професором двох учительських семинарій, о. Стефанович мав великий вплив на українську молодь у тих школах. Він виховував молодь в національному дусі та дав українському народови цілі кадри національно свідомого вчительства.

Попри свою педаґоґічну працю займався незвичайно живо громадськими справами. Від перших років заснування „Просвіти" був активним членом її головного уряду, де вів деякий час видавничий відділ. Таксамо працював о. Стефанович в українських економічних установах, де нераз займав відповідальні становища в провідних органах. На церковному полі розвивав велику діяльність. У 1891 році брав активну участь у львівському греко-католицькому синоді й обстоював там солідно з українським духовенством права своєї церкви. Коли по війні почалися спроби впровадити целібат для священства греко-католицької церкви, то небіжчик виступив рішучо проти примусового впровадження целібату.

Все своє життя займався публіцистикою й написав багато статей у справах просвіти, шкільництва, економічно-народніх та церковних. Особливо багато віддавав енергії й часу на справу „Рідної Школи" стараючися поширювати ідею „Рідної Школи" в найширших масах народу. За його працю для школи „Рідна Школа" іменувала його своїм почесним членом. Крім того небіжчик старався не лише морально, організаційно та власним трудом пособляти розвиткови українських народніх інституцій, але завжди й матеріяльно пособляв їм у міру своїх сил та можливостей.

МАТЕРН ЛЕТИТЬ НАД СИБІРОМ.

МОСКВА (СССР). — Американський летун Матерн, який вибрався летіти довкола світа, відлетів 6 червня з Москви в дальший лет у напрямі до Омска, Іркутська та Хабаровська на Сибірі. Він у Москві направив свій літак, в якого машині були попсувалися рурки, що передають газоліну.

Прилет Матерна до Москви був несподіваний після того, як уся світова преса подала, що він загинув, бо не прилетів на час до Парижа. Тепер Матерн розповів, що снігова буря, яку він стрінув над океаном, змусила його податися далеко на північ і він опинився біля Норвеґії, сам не знаючи того. Він осів на березі маленького острова Йонґфрулянд, де його літак малощо не розбився об каміння на березі, яке йому здавалося з висоти піскуватим берегом. Дотепер Матерн побив усі рекорди лету довкола світа.

ТОСКАНІНІ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЖИДІВ.

МІЛЯН (Італія). — Найбільший у світі діріґент орхестри, Тосканіні, повідомив, що він не поїде до Німеччини, щоб там диригувати симфонічною орхестрою на святі в честь найбільшого німецького композитора Вагнера. За причину він подав переслідування Жидів у Німеччині.

Тосканіні вислав свого часу протестаційну телеграму на імя Гітлера, але навіть відповіди на неї не отримав. Гітлер каже, що він такої телеграми не одержав.

ХОЧУТЬ ПОМЕНШЕ ГОВОРИТИ.

ЛОНДОН.—В колах, зацікавлених успіхами міжнародньої конференції, стараються зробити так, щоб усі розмови на конференції були якнайкоротші. Тоді може поцастить скінчити конференцію за три місяці, а то вона буде тягнутися до Різдва й тим утратить своє значіння та доцільність.

Радять, щоб замісць привітальних промов усі представники 66 держав видрукували свої привіти та роздали їх учасникам конференції. Мек Донелд, який має в імени Британії відкрити конференцію, ґотується сказати найкоротшу, яка коли була, привітальну промову.

НЕ ЗВЕРТАЮТЬ УВАГИ НА ПРОТЕСТИ ПАПИ.

МАДРИД (Еспанія). — Не зважаючи на протести папи римського й навіть на загрозу екскомунікації з римо-католицької церкви президента еспанської републики та цілого уряду, політичні діячі Еспанії плянують якнайскорше приняти закон про конфіскацію для держави всього церковного майна. Також хочуть якнайскорше провести інші проєкти законів, що тичаться позбавлення ріжних привілеїв, які мала римо-католицька церква в Еспанії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОЛОДЬ І ПОЛІТИКА.

Кінець шкільного року заповідає, що суспільність збогатиться знову масою нових інтелєктуальних сил. Десятки тисяч, покінчивши високі школи й одержавши дипльоми, стрінуться отсе з дійсним життям, шукатимуть варстату праці й змагатимуть до того, щоби використати практично те, чого навчилися в школі.

Випроваджуючи ту молодь у реальний світ, дають її з тої нагоди ріжні поради. Так бувало минулими роками, так є й тепер. Тільки цього року ті поради набрали дещо відмінного характеру, коли старше покоління, замісць дораджувати молодим іти випробуваним старим шляхом, стверджує, що старий шлях до нічого. Старе покоління признається, що не можна далі жити становим ладом, як це бувало. Воно стверджує, що погоня за золотом довела навіть такий з природи багатий край як Америку до хаосу й руїни, бо була свобода визиску слабшого з боку сильнішого, тасама свобода, яка істнувала в часах дикунства, коли рішав тільки кулак, або тасама свобода, яка панує в джунглях, де сильніший і хитріший пожирає слабшого.

Старе покоління признається, що ми жиємо в часі свободи для ґенґстерів і хабарників, які здеморалізувати ціле суспільне життя. І заявляє далі молоді, що підвалини отого суспільства тепер цілком захитані.

Отже приходить час, коли треба будувати суспільство на інших засадах, коли треба заводити новий суспільний лад. І то такий лад, у якім кождий мусить відчувати, що його доля і добробут залежні від ближнього, в якім кождому мусить бути дана можність працювати і заробити на життя.

Молодь, яка покінчила тепер школи, зрозуміє добре теперішнє положення, коли матиме дипльоми, але не матиме праці. Вона пізнає, що оте положення є випливом старого поганого суспільного ладу, як і того, що ті, котрі покінчили високі школи, ота т. зв. інтеліґенція, сіль землі, до суспільного життя, до політики, не мішались, а думали головно про гроші й безжурне легке життя.

А висновок з того ясний: Коли молодь хоче збудувати для себе краще життя, то треба їй, вийшовши зі школи, пізнати суспільні питання і взяти політику у свої руки та шукати нового шляху, бо старий валиться. А щоби політику творити, треба вперед її пізнати, себто познайомитися з тими всіми проявами, з яких складається суспільне життя.

КОЖНИЙ ПИЛЬНУЄ СВОЇХ ІНТЕРЕСІВ.

Франція підписала торговельну умову з радянською Росією й навязує „нормальні" дипльоматичні зносини. Це один з цікавих ходів на европейській шахівниці. Довший час Німеччина шахувала Францію своєю приязню з большевицьким урядом. Перший сильний удар Франції завдала Німеччина, коли підчас міжнародньої конференції в Ґенуї вона підписала з Росією так звану рапальську умову. Від того часу зносини Німеччини з Росією ставали все більше тіснішими і навіть тепер, коли прийшов до влади Гітлер, смертельний ворог большевизму, як він про себе голосить, він не знайшов нічого ліпшого, як продовжувати супроти Росії рапальську політику, яку започаткував міністер справ закордонних, Жид Ратенав. Здається його й убили свого часу попередники Гітлера, такі самі юдофоби й реакціонери як він, за те, що він „упхав Німеччину в обійми большевиків". Для Німців головний, і смертельний ворог є Франція, а тому вони за всяку ціну й усякими способами стараються цього ворога шахувати.

Та й Франція також не в тімя бита й у свою чергу обплутала Німеччину зі всіх сторін державами союзницями, створила велику Польщу, обплутала фінансово Німеччину, звязала її руки ріжними договорами в додатку до Версайського мира, а тепер, не оглядаючись нінащо, зробила головний „шах" Німеччині в Росії, заключивши договір з большевиками. Приятелі Німців стають таксамо приятелями Франції, а далі Франція прикріпить большевиків до себе фінансово-економічними тенетами, які вже рвуться між большевиками та Німцями через брак капіталів у Німеччині. Свою політику невизнання большевиків і підтримку всіх протибольшевицьких сил та організацій Франція тепер змінила на визнання й нетерпимме відношення до ворогів большевицького уряду. Тепер пічнеться ліквідація всіх тих російських організацій, які носилися з думкою відновлення старої російської монархії, чи демократичної Росії. Всі оті російські „общевоенние союзи" й т. п. будуть розвязані. Російську еміґрацію, як реакційну так і поступову, й навіть соціялістичну, яка тисячами ниток міцно була звязана з Францією та з її політиками, тепер одним почерком пера викидається за борт, а традицийну політику доброзичливости до старої Росії, союзниці Франції, й підтримку реставрації старих форм уряду, чи перероблених на більше демократичні, тепер остаточно залишено. Всі ті, які молилися до Франції і яким Франція давала стало моральну й матеріяльну допомогу; всі ті, що лишилися як рештки від тої маси російських патріотів, які вмирали на полях бою за те, щоб ратувати Францію, щоб ратувати її столицю Париж підчас Великої Війни, тепер дістали болючого копняка від французького уряду.

Та це нас, Українців, не болить, і навіть не дуже цікавить. Для нас кожда російська організація, кожда російська група, чи окремий активний діяч, що мріє, а тим більше працює для відбудови старої російської тюрми народів, — однакові вороги й нічим не ліпші від большевиків. Для нас цікаве є те, що тепер французький уряд позбавив дипльоматичних прав представництво незалежної Грузії, якої незалежність була визнана Лігою Націй, отже й Францією. Отсе важне, що Франція дала також болючого копняка Грузинам, яких батьківщину вона досі признавала як неалежну державу, окуповану Москвою. Франція признала тепер большевиків як уряд, що панує на всіх просторах земель бувшої російської імперії, які по нещасливому збігу обставин ще лишилися під окупацією Москви. Франція цим показала, що їй потрібна велика Росія з яким би не було в ній урядом.

Франція яскраво показала, яка ціна всім розмовам про мир і справедливість, розмовам про гуманізм, право, зобовязання моральні чи юридичні, коли на карту ставиться інтерес власної держави. Для інтересів власної держави вона готова десять разів відректися не лиш від того, що сама проповідувала, але й від того, що сама створювала й підтримувала нібито для боротьби з большевизмом, чи для боротьби за принципи права й справедливости. Все те, що було протирадянське, чи що було й проти порабощення Москвою ріжних народностей, було використане Францією на шахівниці своєї державної політики лише як „хлопчики" чи „коники" для гри на власну користь.

Ні протести проти визнання радянської влади ріжних російських організацій, чи навіть сильніших французьких організацій та окремих осіб, ні всі заходи в парляменті, й навіть окремих членів уряду, не змогли спинити підписання французьким урядом торговельного договору з радянською Москвою. Уряд зробив те, що на його думку йому в даним моменті диктували інтереси французької держави.

КОМУНІСТИЧНА КУЛЬТУРНА „РОЗБУДОВА" УКРАЇНИ.

Большевицькі посіпаки за межами „комуністичного раю" тільки й те роблять, що затирають правду перед легковірними. Вони кричать про величезні культурні досягнення на Україні, про економічні успіхи, про будови фабрик, заводів, про успішну боротьбу з „опозицією" й т. п., але мовчать про страшний голод, терор, каторгу, пошести, вимирання людей і т. д. Між іншим вони часто люблять тикати під ніс своїм прихильникам і ворогам „культурні успіхи" радянської України. А ось про одну сторінку таких успіхів пишуть самі большевики на Україні таке:

„Українська журнальна періодика приходить на кінець 1932 року з великим недовиконанням пляну, як щодо своечасного виходу журналів так і щодо листажу. Запізнення виходу журналів перетворилося в звичайнісеньке, повсякдене явище, зробилося своєрідною **„нормою"**. Журнал, який зявляється друком своєчасно (таких у нас одиниці), є рідкий, щасливий виняток, що тоне в загальній скількости спізнень журналів" (Радянський книгар, ч. 34/99).

А ще з більшою рідкістю й щасливим винятком бувають ті журнали, в яких щоденне життя окупованої Москвою України змальоване більше-менше правдиво, а не перефарбоване в гура-комуністичну фарбу, що: „всьо абстаїт благопалучно й щасліво". Лише припадком у комуністичній пресі зявляються слова правди, але за них згодом тяжко карають і редакторів преси й самих авторів. Так покарано неодного автора„ або доводиться їм накладати на себе руку, як Хвильовому.

ЩО КАЖУТЬ ЦИФРИ.

Той самий „Радянський книгар" з Харкова подає:

„Десятьмісячний плян журнальної періодики передбачив випуск на Україні 2,752 книжок-журналів, а фактично за цей час видано, за даними комітету в справах друку при РНК УССР, лише 1,887 книжок, з яких 405 книжок вийшли подвійними числами. Отже ми стоїмо перед фактом величезного розриву між пляном та його виконанням (54%), фактом, що має величезне політичне значіння. На жаль, наші редакції та видавництва не завжди оте значіння враховують".

Коли би порівняти не лише виконання плянів на фронті періодики, але й на інших „фронтах", якими так пишаються комуністи, то ми знайшлиб ще більше разячі факти розбіжности між плянами й дійсністю. Адже вся діяльність комуністичної партії, а особливо на Україні, є „разяча" розбіжність між плянами і їх виконанням; між гаслами і дійсною політикою; між обіцянками і дійсним виконанням тих обіцянок. Та почитаємо далі, що кажуть большевики про свою періодику.

ЖУРНАЛИ ВИХОДЯТЬ У „СВИНЯЧИЙ ГОЛОС".

Ось комуністичний автор, сто-процентовий марксист без „націоналістичного ухилу", бо добре цвірінькає по московському, А. Кроль, пише:

„Насправді, чого варто, приміром, число керівного медичного журналу „Врачебное дело" з матеріялами, присвяченими загрозі епідемії черевного тифу, — число, що мало зявиться в квітні, а фактично заявилося в жовтні, коли самої загрози вже не було".

Ох, яка барвиста мова з тими „насправді" та „керівними". А ще цікавіше, що на Україні, для українського населення, для „українських" лікарів і взагалі для „українського" медичного персоналу видається „керівний" журнал на „общепанятном язике", бо вже сама його назва говорить про це.

А ось що пише той самий автор про другий, також „керівний" журнал, про „Український хемічний журнал":

„В такий спосіб може реально допомогти справді хемізації країни — „Український хемічний журнал", що зявляється в жовтні потрійною книжкою січень-березень з застарілим змістом в той час, як у жовтні в Харкові відбувся Всесоюзний Менделіївський зїзд, і підготовці до нього та його завданням мало, природньо, бути присвячене жовтневе число журналу".

Дуже добре характеризує комуністичний автор, як на Україні виконує своє завдання „керівнича" фахова періодична преса. Зате большевики не спізнюються з пропаґандистичними брошурами, з виданням ріжної протиукраїнської (вони це називають „протинаціоналістичної") преси, з голошенням ріжних плянів, надлянів, перепляновань і т. д. в їх ріжних кольосальних проєктах.

А ось ще журнали для „розбудови" української культури. Про них „Український книгар" пише:

„Чого варта журнали: „Радянське мистецтво", „Радянський театр", „Пролетарський музичний фронт", чим вони сприяють справі культурної революції, якщо до жовтня не язвилося друком жодного числа цих журналів за 1933 рік".

Зате в плянах комуністичного „культурного будівництва на Україні" про них багато сказано. На цьому покищо й скінчимо про „періодику" під окупантом.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Т. С. — Ваш допис „Наша поміч для України" є одним зі соток проєктів, які надсилають нам з ріжних сторін люди доброї волі й добрих намірів, котрі бажали би обєднати нас усіх біля одного великого ідеалу: української держави. Чи не краще використати те, що вже істнує для здійснення цеї ідеї, ніж раз-у-раз творити нові установи? Хто кому, приміром, заборонить вислати делеґатів на конґрес „Обєднання", який відбудеться тої осени, і там вибрати собі відповідний уряд чи ухвалити відповідні резолюції, чи намітити нову програму праці? Треба тільки дійсно хотіти і дійсно працювати, а знайдеться легко спосіб, як ту працю повести.

Гліб Лазаревський.

ГЕТЬМАНЩИНА

(Проф. Дмитро Дорошенко. Ілюстрована історія України 1917 — 1923 р.р.).

(17)

І всі ці яскраво антидержавні, антиукраїнські кола провадили цілком вільно найворожішу аґітацію, якої ніхто не стримував; представники правих напрямків цих орґанізацій, військові, члени аристократичних родів — були майже всі колишні приятелі та добре знайомі гетьманови, й гетьман не уважав за потрібне порвати з ними, а продовжував підтримувати з ними стосунки, приймати їх у себе.

„Гетьман широко відчинив двері гостинности тим, хто не сприяв відірванню України від Росії, хто вважав відокремлення України від Росії за акт державної зради" (Черячукін: „Донская летопись", № 3, ст. 170).

Герцоґ Ляйхтенберґ, головний організатор монархічної „Южної" армії, каже: „У Скоропадського, розпочавши орґанізацію Південної армії, я став бувати значно рідше, щоби не давати можливости його українським соціялістам ставити йому неприємні запитання" (Спогади Ляйхтенберґа", ст. 180).

„Особи, що оточували гетьмана, були далеко не на височині свого положення й не цілком йому віддані; більшість з них трималася гетьмана через матеріяльні вигоди, але за опору йому бути не мали змоги або не хотіли. Перебуваючи в його почоті, пробуючи розмовляти українською мовою, вони тут же насміхалися з незалежности України. Багато з них отверто казали, що вони служать Україні через брак чогось кращого. Навіть у гетьманському палаці вони запитували, як і коли зручніше проїхати на Дон і чи не можна там дістати якунебудь посаду. Особи з колишньої аристократії, що перебували в Київі, ґенерали, громадські діячі, що знайшли собі там притулок, поміщики з тієїж України — теж шкодили гетьманови. Прагнучи до кращих умов життя або повернення їм, навіть за допомогою карних відділів, заподіяних збитків, вони за спиною гетьмана провадили аґітацію проти нього".

Це цитати зі спогадів ґенерала Черячукіна, що перебуваючи таді в Київі як донський посол, мав змогу спостерігати настрій серед гетьманського оточення (Черячукін: „Донская летопісь", № 3, стран. 170).

1-го листопада відбувся зїзд Союза Хліборобів-Власників, тих самих, що колись вибрали гетьмана Самостійної Української Держави, і на той зїзд зявилася людина, що нічого спільного ані з Україною, ані з хлуборобами-власниками не мала — Пуришкевич, — і президія зїзду вважала за можливе дати йому слово. Він казав за єдину Росію, й „українські громадяни" витали його оплесками.

„На цьому зїзді всі поміщики виявили гостру непримиримість до оголошеної в гетьманській грамоті земельної реформи, що її опрацьовувало міністерство земельних справ (стор. 405).

3-го листопада відбулося політичне офіціяльне побачення між гетьманом і отаманом Війська Донського, Красновом, і, коли Краснов виголосив, на думку шановного автора, лише не дуже тактовну промову, що українсько-донський союз є початком того великого діла, яке гетьман має довершити, тобто обєднання колишньої російської держави в одно ціле (стор. 412), — то заперечень з боку гетьмана не було; а було це політичне побачення, політична промова! QUI TACET, CONSENTIRE VIDETUR — хто мовчить, той погоджується, — каже латинське прислівя.

На цьому побаченню вирішено було також і долю монархічної „Южної армії" — її офіціяльно приділено було до донсько. війська, й отаман Краснов випросив у гетьмана на цю армію аж 76 міліонів карбованців та потрібне узброєння (стор. 181 спогадів герцоґа Ляйхтенберґа і стор. 239 ґенерала Залеського).

Ще 17 жовтня попередня рада міністрів ухвалила закон про орґанізацію на місцях добровольчих дружин „для підтримання законности й порядку".

До цих дружин стали записуватися колишні військові, мало певні з українського національного погляду — зазначує сам шановний автор (стор. 412), — які яскраво тяготіли до добровольчої армії, додає ґенерал Денікін (його спогади, т. IV, стор. 187).

А в статуті цих дружин зазначувалося, що факт належности до дружин не є для російського офіцирства фактом вступу на українську військову службу.

Ось за яких обставин керівники українського Національного Союза обмірковували плян про повстання, вирішивши проте не робити його, поки в кабінеті сидять свої люди й поки виявляться хоч якінебудь наслідки праці цього кабінету й узагалі можливість його існування (стор. 399).

Ось за яких обставин траплялися такі випадки, коли до Білої Церкви, до січових стрільців приїхав військовий міністер і коли він на спільнім обіді з старшиною проголосив тост за гетьмана — вся старшина мовчки, офіціяльно встала, а коли полковник Коновалець підніс пуґар за Україну, то вся саля аж загреміла від безперервного крику „Слава".

І забув шановний автор згадати, як на початку листопада на зїзді вищого військового командування в Київі начальник українського ґенерального штабу, полковник Олександер, Сливінський, сказав промову, зрозуміло, мовою російською, що, мовляв, час уже скинути маску, час висловитися всім за негайне відбудування єдиної неподільної Росії, „нашей Родины".

Цю промову було надруковано в ґазетах; вибухнув, зрозуміло, скандал, і Сливінський мусів залишити посаду, видавши передтим наказ по головному управлінню штабу ч. 198 а, — де зазначувалося, що „единый лозунг вдохновлял нас — это скорѣшее созданіе мощной арміи, столь необходимой для спасенія нашей Родины" (здавалосяб, що Україна була незалежною Державою й ратувати її за тих часів не було від чого) і далі: „нам удалось спасти, устоить и подготовить кадры болѣе, чѣм 60 полков старой русской арміи с органами военнаго управленія со всѣми спеціяльными и вспомогательными частями"... „Я ухожу со своего поста с сознаніем исполненнаго перед Великой нашей Родиной долга".

Справи в такий спосіб, не зважаючи на присутність представників Національного Союза в кабінеті міністрів, дійшли до того, що треба було цілком читко та яскраво визначити, що собою має являти Україна: чи є це Самостійна Українська Держава, чи є це малоросійське намісництво, ґенерал-ґубернаторство, трошки підфарбоване, трошки переодягнене?

І Національний Союз вирішив скликати Український Національний Конґрес. Як же поставився голова Національної Держави до скликання Національного Конґресу?

„Спочатку гетьман поставився прихильно до ідеї такого Конґресу, сподіваючись, що він приведе до консолідації національних течій серед українського громадянства й тим скріпить також і становище держави, тому він хотів дозволити цей Конґрес і збирався сам на ньому появитися і його привитати" (стор. 413).

Дуже жаль, що занадто стисло й скупо „проливає світло правди" шановний автор на одну з траґічних та сумних сторінок нової історії України — різкий, корінний, раптовий поворот гетьманської політики від самостійництва до збудування „єдиної неподільної"; може це пояснюється тим, що шановний автор тоді вже перебував у закордонній подорожі, але в цьому велика хиба книжки.

„Гетьман прийшов до переконання, — каже він, — що треба тимчасово створити такий кабінет, до якогоб Антанта поставилася з більшим довірям, ніж до кабінету Лизогуба, і який би потрафив перебути перші важкі часи безпосередніх стосунків з Антантою. І це тим більше, що діставаючи відомости про підготовку повстання з боку Національного Союза, гетьман тратив довіря до членів кабінету, що ввійшли туди як кандидати Національного Союза, вважаючи їх за несвідоме може знаряддя в руках людей, які завзялися повалити гетьманський уряд" (стор. 413). І далі: „Було ясно (чому ясно?), що Конґрес хочуть використати для державного перевороту. Справа дозволу Конґресу мала вирішитися на раді міністрів. Майже половина міністрів — усі пять кандидатів Національного Союза в тому числі — висловилися за допущення Конґресу, але він не пройшов більшістю одного голосу (сім проти вісьмох). Гетьманови стало ясно, що він не може цілком опертися на кабінет міністрів у його тодішньому складі, й він вирішив його розпустити (стор. 414).

Оце й усе.

„Гетьман зважився на дуже тяжкий крок, який йому в тих траґічних обставинах здавався одиноким ратунком: на проголошення ідеї федеративного звязку з майбутньою небольшевицькою Росією", — зазначує знов, неприпустимо для історичної праці, надзвичайно стисло шановний автор на сторінці 414.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

"ON THE ROAD."

The following development of the depression has been especially noticeable during the past year: conservative authorities now estimate that between 200,000 and 300,000 transient boys keep on hitch-hiking, or stealing train rides, from city to city, remaining in each until they are told to move on, and that this total seems to be increasing.

Cut loose from their homes they drift "on the road," these large numbers of boys between the ages of twelve and twenty-five.

These boys are not of the hobo or criminal type, but normal youths, sometimes on the move because their parents' homes have been broken up. Sometimes they could find nothing to do at home and would not remain as burdens of their families. A large proportion of these boys have been well educated.

They establish their so-called "camps" on the outskirts of towns, or even sleep in railroad sand lots, or with their companions in the open country. Most of these boys are not the smart-aleck type, but hungry, ill-clad youngsters, needing and welcoming attention.

How long will it be before these boys can stay with their parents and have work of their own? At times the future looks bright for them, and then again gloomy.

They are accustomed to decent standards of living. While "on the road" they become dirty, unkept, and go for days with nothing to eat but coffee, bread, and beans. Generally, a local agency will give the boys two meals, and lodging for one night. After that, they are told to "move." In some urban centers, the time limit is sometimes a little longer. In winter, they suffer from exposure. Last winter, in a western city, thirty-five young men and boys were found in box cars seriously ill and some in advanced stage of pnemonia. Several organization feed thousands of youths for five or six months during the colder season.

Shelter ranges all the way from a basement jail devoid of sanitary arrangements or from permission to sleep in the sandhouse on railroad property, where the warmed sand lends some degree of comfort on a frosty night, up to a lodging house with beds and the ordinary arrangments. Riding freights and hitchhiking, certainly is very hard on shoes and clothes. Several cities supply medical care, and most freight yards are policed. This causes many accidents, because the train must be boarded ouside the yard limits while the train is in motion. A railroad station about fifty miles from here, reported that fifty young boys were killed, and approximately one hundred cripled in this way last winter.

It is no longer possible to pick up old jobs here and there in communities. Therefore, the unwelcome non-resident boy must either depend on the bread line or the soup kitchen, or even beg or steal. No wonder so many boys are led into doing wrong, while only young. Many of these boys come into contact with criminals, or fugitives from justice, who plan new "jobs" for clever new recruits. This fills wrong fellows with eagerness just to earn a few dollars. The "getting-by" attitude which so many boys acquire very easily is more than contagious. But, can it be helped? It's either work, or just "on the road." Why can't conditions be improved for these boys who have become waifs and strays?

S. A. Stoyko,
E. Taunton, Mass.

ПРО ВЕДМЕДІВ НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСИ.

Про ведмедів на Підкарпатській Руси пише В. Зданек у „Страж-і Мисловост-і". Здогадується, що їх около 80—120 штук, а з них багато переходить через польські та румунські границі. Річно в законних ловах гине їх коло 6—8 штук, вільні стрільці стріляють 2—5 штук, отже треба рахувати, що річно меншає ведмедів 8—13 штук, а приріст не перевищає 10 штук. Коли зважити, що ведмідь стає зрілим щойно на 6—7 році, то треба побоюватися, що з часом у лісах Підкарпаття ведмеді зовсім вигинуть, не зважаючи на те, що їх скількість постійно меншає теж наслідком будови лісових шляхів і експльоатації досі незайманих пралісів.

Ç. M.

ЧАРИ ВЕСНИ.

Як зелень килимом землицю покрие,
Як вийде худібка на пашу буйну,
Тоді думки мої і приспані мрії
Встають, оживають, мов пташки зі сну.

Тоді в мене з серця десь горе щезає,
Десь усміх береться на моїх устах,
Десь сила новая у мене вступає;
Летів би тоді я у поле, мов птах.

Тоді я подібним стаюсь до дотини,
Хилив би до себе все, все довкруги,
Оббіг би, сходив би яри і долини,
Мотелів ловив би, скакав крізь рови.

І квіточку кожду, травичку шовкову
Пестив, цілував би, в букетик складав,
І слухав би пташків співучую мову
І сам — не співав би, а в голос кричав!

А потім, як вийду один в чисте поле,
Як гляну довкола в синій небосклон,
Знов пісня акордом жалібним застогне,
Десь з піль несе вітер старий, сумний тон.

***

Чогож я сміюся і чим я радію?
Вже старість і зморщки рисують чоло,
А я, мов дитина, плекаю надію
І буджу той спомин, що згас вже давно.

Ах, буджу я спомин рідненького краю,
Весни України, землиці краси,
І в споминах своїх надії скріпляю,
Надії хоч дітям тих чарів весни.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Національна маніфестація і свято посвячення прапора 16 Від. О. Д. В. У.

Відділ 16 ОДВУ ім. Ю. Головінського рішив влаштувати дня 28 травня ц. р. велику маніфестацію громади й околиці. Всі Українці, як місцеві так з околиці, ждали з великою нетерпеливістю на це велике свято.

Ось уже день 28 травня. Ранок по дощі хмарний. Неодин сам себе питає: як то випаде це свято?

Та сонце піднеслося і засміялося весняною усмішкою і розігнало оловяні хмари.

Біля 9 години рано була вже чудова погода. Люди напливають до Кол Спрінґ Парку, стають в ряди чвірками. Попереду панна Борис і п. Чагарин несуть американські прапори, а посередині гром. Дм. Біжинський несе український національний прапор 16 від. ОДВУ. Далі дівчата несуть хоругви, за дівчатами ступають малі дівчата, повбирані на біло. Далі малі хлопці, потім банда, а далі місцеві сестриці і члениці Союза Українок, місцеві і позамісцеві жінки. А хлопці і мущини закінчували похід. Всі учасники були прибрані в жовто-блакитні ленти і шапки.

Під звуками українського маршу „В дорогу", котрий відограла Українська Місцева Банда, рушив величавий похід у дорогу коло 10 години рано. В поході було понад 2,000 людей. З Кол Спрінґ Парку на Гарі Евеню і Блекстон до Монюмент Сквер, де похід пристав біля памятника і орхестра відограла американський гимн, а панна Чагарин зложила вінець. В такім самім порядку похід рушив на Норт Мейн улицю аж на український цвинтар. Всі маширували з підйомом духа і у взірцевім порядку. Американці витали похід з милою усмішкою.

Під звуком орхестри, котрою проводив гром. Кузик, перейшли ми місто й опинилися на цвинтарі, де о. В. Каськів відправив Полеву Службу Божу, на котрій співав хор „Боян" під управою молодого диріґента, п. Карася. Підчас богослуження о. Каськів виголосив патріотичну проповідь, якою підніс ще більше духа, а по Службі Божій відправив ще панахиду за героїв-борців, котрі боролись за волю України, і за тих, що погибли недавно від ляцьких куль і шибениці.

Опісля було посвячення прапора 16 від. ОДВУ, на котрім пишався націоналістичний герб, меч-тризуб і великі золоті букви „ВІД. 16. ОДВУ. ім. Ю. ГОЛОВІНСЬКОГО". Посвячення відбулося також у взірцевому порядку. В два ряди стали члени місцевого 16 від. ОДВУ ім. Ю. Головінського і 17 від. ОДВУ ім. Д. Данилишина з Провіденс, Р. Ай. Синю стяжку як крижмо тримали члени ОДВУ по правій стороні, а жовту по лівій.

Після посвячення прапора, знову о. Каськів виголосив промову, вказуючи на те, що прапор 16-го від. ОДВУ, це є одинокий скарб членів ОДВУ, котрі взяли добровільно на себе частину праці над визволенням України.

Потім відспівано національний гимн. Здавалося, що цей гимн розпустив крила і полетів ген у Рідний Край, під солом'яну стріху, там, де бються українські серця. А може посеред моря зустрівся з гимном Рідного Краю, котрий летів знад могили нашого великого поета Івана Франка, щоби привитати Українців в Америці. Бо там у Львові, у той самий день, в 17-ту річницю смерти Франка, відкривають йому нагробник.

Адвокат п. Т. Свистун з Филаделфії, головний орґанізатор ОДВУ, забравши слово, підніс таке: „Цей прапор і цей національний гимн пригадують мені, як то ми боролися в недавній минувшині з ворогами, як то скрізь по Україні витали нас з радости сіллю й хлібом. Раділи тоді свободою, але не довго, бо знову прийшла ляцька і московська неволя. Знову ми втратили свою державу. Червона дрань і ляшня панують знову на Україні, але панують тимчасово, бо той час, недалекий, у котрім скинемо кайдани і станемо панами своєї відчини України".

На тім закінчилася одна часть свята.

Потім розпочався концерт, себто друга частина свята, якого програму виповнили хор „Боян", банда і танцюристи. Тут, на диво і жаль, явилась поліція і заборонила танки, мабуть на донос!...

Хор „Боян" відспівав „Далека Ти, а близька нам", наш еміґрантський гимн.

Опісля виголосив привітне слово голова 16-го від. ОДВУ, гром. М. Чагарин, а хор „Боян" відспівав дві пісні. Слідувала святочна промова адвоката п. Т. Свистуна, в котрій бесідник вичислив наші історичні промахи, а зокрема з нашого останнього визволення.

Далі бесідник вказав, що наші старі політики нічого не навчилися з тих промахів і далі орієнтуються одні на Москву, другі на Варшаву. А Українці-націоналісти не вірять в чужі сили, чи в чужу поміч, тільки у свої власні сили, і тому свідомий загал їх підпирає. Далі бесідник доказував, що визволимося з ворожого ярма тільки національною революцією.

Потім промовляла по англійськи панна М. Чагарин про те, як Українці борються за своє визволення, та вичисляла наших героїв-борців. Всі були дуже захоплені її палкою річевою промовою, а зокрема молодь. Булоб побажане, щоби такі енерґійні бесідники, вже тут роджені, обїхали наші громади з рефератами для тутешньої молоді. Таким способом можнаб легко скупчити нашу молодь біля своїх орґанізацій. Власне це повинні мати на думці наші орґанізації.

Далі хор „Боян" відспівав: „Не здавить ворог нас", потім гром. М. Чагарин відчитав привіти для 16-го від. ОДВУ. Знов хор відспівав: „Вкраїно, мати, кат сконав". Потім банда відіграла вязанку пісень. Закінчив хор „Боян" піснями, які пригадували слухачеви тих борців, що лягли за волю України.

На тім закінчився концерт і фестин, а почалася загальна гостина і забава.

На широкому майдані стрінулися присутні зі своїми давними знайомими, бо були Українці з Голійок, Масс., Бостону й інших місцевостей.

Такі свята повинні наші люди всюди влаштовувати, бо з них є велика користь для Рідного Краю з боку пропаґандивного, бо про такі свята розписується широко американська преса.

Іван Ворона,
Провіденс, Р. Ай.

УКРАЇНІКА В ЧЕСЬКІЙ ПРЕСІ

Від І. X. до 7. X. 1932 р.

25. IX. „Новоє Время" (Ужгород) в статті „Штрайк батьків проти українським підручникам" стверджує, що їхні інтервенції в цій справі в Празі до нічого не привели, бо празькі фільольоґи вирішили, що Русини мусять вчитись по українськи. Далі каже, що мирною дорогою нічого не можна добитись і ще прийдеться страйкувати, як це вже в кількох селах переведено. Шкільний інспектор взиває, щоб кинути страйкувати і навіть загрожує карою, але родичі не піддаються.

В тім же числі уміщує оголошення про скликання товариством Духновича зборів представників усіх русских і русофільських партій для обговорення справи російських підручників та відмови міністра.

29. IX. „Лужіцко-србскі вєстнік" (Прага) в замітці „Українське зацікавлення Лужицею" інформує про відчит проф. Смельченка, який він прочитав в Українськім Соціольоґічнім Інституті про Лужицю; а далі про нову книжку проф. Бочковського, в якій він згадує про лужицьких Сербів.

29. IX. „Народні Вечернік" (Прага) подає замітку про число мистецьких вистав у Празі при чому зазначує, що у виставах брали участь 56 Росіян, Русинів та Українців.

29. IX. „Школа мештянска" (Прага) коротко передає зміст праці Укр. Педаґоґічного Товарства в Празі (Сімович, Сірополко, Гуснай і Кумка) „Українське шкільництво в Буковині, в Галичині, на Закарпатті та в Канаді", — про утиски шкільництва в Буковині та Галичині і подає статистику про стан шкільництва на Закарпатті, де посол Гуснай стверджує, що українському шкільництву на Закарпатті найліпше велося за Пешека, про стан шкільництва в Канаді, де молодь зачинає забувати за свою рідну мову.

30. IX. „Чсл. земеделец" (Прага) передає зміст праці проф. краківського університету д-р Володимира Кубійовича, „Участь мешканців Спішу в життю пастирів" (Спіш, це східня частина Словаччини). При кінці цеї замітки подано статистику про національність пастирів. Отже на 100 Словаків припадає 0.3 пастирів, на 100 Німців — 0.11 пастирів, на 100 Українців — 1.86 паст., на 100 Поликів — 1.82 пастирів. Крім того зазначено, що Українці найбільше пасуть всіляку худобу, в той час як інші національности пасуть лиш деякі сорти худоби.

30. IX. „Господарске Новіни" (Подєбради) інформують читачів про істнування в Лондоні Українського Бюра, яке інформує політичні кола Америки та Анґлії. Далі подають, що це є на велику скалю заложене інформаційне бюро, якого відомостями дуже радо користуються згадані держави, а інфофрмаціями його відділу в Женеві користуються середньо-европейські держави. Далі передає зміст статті, уміщеної в ч. 14 Бюлетеню Укр. Бюра, про подорож представника Бюра по Закарпаттю і про його враження. Дуже добре відзивається він про опіку чсл. уряду меншостями і ставить це в приклад іншим державам, що мають сталі тертя з меншостями.

1. X. „Почта" (Братіслава) подає статистику, уміщену в книзі д-р Гуревича і Залевського, що її видав Український Психо-невролоґічний Інститут, —„Алькоголізм" — про те, як де пють. Тож виходить, що Українці пють найменше алькоголю, бо лише 0.31 літра (пересічно на чоловіка), в той час, як в ріжних державах — від 3.66 до 20.51 літрів.

1. X. „Дульні Стрелец" (Моравська Острава). Подає туж саму замітку.

1. X. „Педаґоґіцке Розгледи" (Прага) уміщують статтю проф. С. Сірополка — „Політехнізація школи на Радянській Україні". До недавна ріжнилося шкільництво російське від українського тим, що українське було більш професійне, а російське більше політехнічне. Останніми часами перемінюється українське шкільництво з професійного на політехнічне. Далі потає, що жадається від теперішнього вчителя— знання марксо-ленінської теорії й уміння практично заходитися з усіми машинами і знати як практично так і теоретично поступ ріжного роду виробництва. Далі займається питанням, як була зреалізована ця переміна системи шкільництва і які висліди дала ця політехнізація трудової школи. Нарешті приходить до висновків: 1) Політехніка трудова школа на Радянській Україні є політехнічною лише в назві, але в дійсности не виконує назначеної цілі: обзнакомлення учнів як в теорії так і в практиці зі всіми важнішими способами виробництва (продукції); 2) найбільшим злом політехнічної трудової школи є те, що не забезпечує учнів певним формальним знанням; 3) політехнізм у школах не відповідає дійсним засадам педаґоґічної науки.

1. X. „Руде Право" (Прага) в замітці про те, чи треба помогти голодуючим на Закарпаттю, дебатує з заступником голови парляменту про те, чи село Нижня Анша лежить на терені голодуючих підкарпатських Українців, чи ні.

1. X. „Ческе Слово" (Прага) уміщує замітку про те, що внедовзі вийде книжка проф. Г. Омельченка „Історія тексту хрещення св. Володимира" — твору К. Ґавлічка-Боровського і що автор виголошує субскрипцію.

2. X. „Людови Хирнік" (Братіслава) в статті „Топчуться на людських правах Русинів" наводить виписку з „Русского Слова" з Пряшева, яке жалується на те, що міністер Дерер зробив іграшкою в своїх руках Українців-еміґрантів, які роблять те, що їм наказують, і що забороняє навчання русских їхньою рідною мовою і заводить українські підручники. Закінчує стаття висловом: „Це дуже діймаючий викрик терплячих проти наказу, який їх позбавляє людських прав плекання матірної мови".

2. X. ‚Народні Політіка" (Прага) інформує про перебіг зборів товариства Духновича вчительського товариства, руских та русофільських партій в справі розпорядження мін. Дерера щодо українських підручників. Постановлено видати відозву до чехословацького народу і до Підкарпатців, щоб спільними зусиллями був зломлений український напрям в міністерстві, а рускому народови щоби були звернені права, ухвалені світовою умовою і уставою. Постановлено також робити ще інші інтервенції.

2. X. „Народні Лісти" (Прага) уміщують статтю „Міністер д-р Дерер виганяє російську мову з карпаторуських шкіл", в якій критикують постанову міністра в справі підручників у підкарпатських школах, обвинувачують його в нарушенню державної устави і доказують, що підкарпатський нарід споконвіку був русским і говорив русскою мовою з певним діялектичним забарвленням. Далі наводять кілька виїмків з промов Цуркановича (посла) і ставлять питання, як довго ще уряд буде підпирати українізацію Підкарпаття й утискати русских.

2. X. „Венков" (Прага). П. Прідавок уміщує тут довшу статтю про те, чи мав право міністер Дерер робити свою постанову в справі заведення українських підручників у закарпатських школах і накінець на підставі того, що колись, коли автор статті учився в середній школі на Словаччині, то учили його в російській мові з підручників, де не було ані згадки про якогось Шевченка, та на підставі слів його учителя, греко-католицького священика, який ніколи не казав, що підкарпатська мова є українська, дивується, що міністерство старається фаворизувати українських еміґрантів на Підкарпаттю і хоче завести якийсь „галицько-український жарґон" до підкарпатських шкіл.

2. X. „Руде Право" (Прага) приносить кілька заміток з нагоди 15-літніх роковин жовтневої революції про розвій СССР і при тій нагоді також згадує, що Рада народніх комісарів української СССР затвердила широку програму праць, які прямують до розвою комунального та мешкального господарства Харкова.

2. X. „Знаімер Таґблятт" (Знойма) уміщує статтю „Жахи польського панування на Західній Україні" тогож точно змісту, як це було уміщено в „Дойтше Таґесцайтунг" з дня 24. IX.

2. X. „Неделні Ліст" (Прага) уміщує враження чеського репортера, що йому було дозволено разом з румунською прикордонною сторожею оглянути місця, де відбувалися в зимі масові масакри втікачів з України. Стаття називається „Північне пекло на берегах Дністра", є досить обширна і в ній автор свої враження дуже подрібно описує.

3. X. „Нові Вечернік" (Прага) замічує про те, що внедовзі вийде „Історія тексту хрещення св. Володимира", яку написав Г. Омельченко.

4. X. „Народні Політика" (Прага) інформує про нову інтерпеляцію української меншости в Польщі до Ліґи Націй у справі закриття українських кооператив на Волині та про розмову М. Рудницької з головою Ради Ліґи Націй.

4. X. „Народні Вечернік" (Прага) приносить замітку про відложення XVII. Зїзду комуністичної партії СССР на листопад і при тій нагоді згадує що звіт Сталіна буде читати Каґанович, бувший секретар української комуністичної партії.

(Далі буде).

Маляр проводив павільоном багатого гостя. Той каже маляреви плятонічно:

— Ваші образи дійсно треба похвалити.

На це маляр скоро: — І купити, і купити!

З українського життя в Америці.

—о—

ШІКАГО, ІЛЛ.

Відкриття Вистави й Павільона.

Найкращою точкою програми в церемонії відкриття Вистави був „Салют оф Нейшенс", тобто перемарш груп у національних строях. Групи представляли народи, заступлені на Виставі. Кожда група складалася з 16 осіб, а на її чолі йшов хорунжий з розпущеним прапором даної нації. Українська група складалася з отсих осіб: панни — Марія Любас, Вікторія Ґлушик, Марія Лярга, Олена Багрій, Евгенія Чуба, Марія Шкарлат, Марія Дзявроник, Дарія Улицька; панове — Евген Вовк, Михайло Кучер, Володимир Янісевич, Степан Луцьків, Михайло Федик, Володимир Гребінець, Гриць Гіжовський. Прапор ніс Ярослав Сімінович, син голови Української Виставової Корпорації в Шікаго.

Як групи переходили попри Міс Коломбія, котра репрезентувала Америку і перед котрою ставалося на „позір", оркестра грала національний гимн даної нації, а мегафони передавали короткі звідомлення про заслуги тої нації для людства.

При переході Українців говорилося за нашу славну козацьку традицію з Волею і Братерством, за нашу стародавню культуру та наші пописи на полі мистецтва.

По скінченню паради на Солджерс Філд стотисячна юрба вирушила на відкриту Виставову Площу. Багато цікавих спиняли наші гарні і прекрасно вистроені дівчата, розпитувалися їх за строї, за Україну і за Український Павільон.

Потім великий тиск святочно настроєної публики заповнив наш Український Павільон і прилягаючий до нього обширний город на березі озера. Велика скількість дівчат у строях надавала незвичайно мальовничий вигляд юрбі. Чужинців тиснулося до павільону ще більше, як Українців.

Хор Бенецького прекрасно відспівав кілька українських пісень. Виступали також з великим успіхом панове Костелюк і Мирошниченко; грала гарна Українська Капеля. Свято тревало до пізної ночі.

Що відділ експонатів ще не готовий, то, за спільним порозумінням, відкриття, котре щойно відбулося, постановлено вважати за неофіціяльне. Офіціяльне відкриття Українського Павільону відбудеться, як уже все буде на місці. Однак ресторан і театр функціонують правильно. Кождого дня в Павільоні видно багато людей.

—о—

ШІКАГО, ІЛЛ.

Програма Авраменка на Український День.

Василь Авраменко вже розпочав по цілім Шікаго українські школи танку і вже багато танцюристів позголошувалися до нього на науку. Як відомо, п. Авраменко і його Народній Балет виступлять 17-го серпня 1933 р. на Світовій Виставі підчас Українського Дня. Приближна програма виступу представляється так:

Точка 1. Всі танцюристи (около 1,000) виходять під марш орхестри і стають до танкової руханки. Танкова руханка, показні постави і кроки.

Точка 2. Гуртові танки — гопак колом.

Точка 3. Чумацький танок.

Точка 4. Гаївка — весняний танок.

Точка 5. Аркан — гуцульський танок.

Точка 6. Гонивітер — гуцульсько-дівочий танок.

Точка 7. Запорозький герць.

Точка 8. Фінал з Кучугурою.

Всі танки, балетні костюми та вся програма уложені артистом Василем Авраменком.

Організація п. В. Авраменка складається з отсих осіб: Комітет Танкового Відділу — голова: артист-балетмайстер Василь Авраменко; заступник голови — учитель п. Іван Пігуляк; інструктори — пп. Володимир Шемердяк, Н. Арсенів, Іван Савчин, і Роман Фенчинський. Декорації і костюми: Федір Бражник і пані Павлина Авраменко. Радні: пп. Ляхович, Козира, Гіжовський, Коцовська, Фоца.

Крім виступу на Українськім Дні п. Авраменко приготовляє також Зїзд Танцюристів, який відбудеться 18. серпня, на другий день по Українськім Дні.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Тов. Богородчани, від. 233, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в пятницю, 9 червня, в год. 8 ввечір, в У. Н. Домі, 217 Іст 6-то вул. Обовязком є кождого члена прибути на ці збори. Коли інтересуєтеся справами У. Н. Союза, то почуєте справоздання з конвенції. Також почуєте, чому треба змінити старі грамоти та інші важні справи. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости. Хто з членів знає про нашого члена, тов. Ходоровського, нехай принесе на збори його адресу. —— Н. Корчинський, предс.; В. Костів, секр.

На базарі.

— Алеж, бійтеся Бога, таж то здохла курка!

— Е, та пані й так живої не їли би.

ПИВО В ІСТОРІЇ СТАРИННИХ НАРОДІВ.

Чоловік, відколи живе на землі, був алькоголіком. Це доказує нам історія всіх народів, які нині бодай трохи знаємо. Якому алькогольному напиткові належиться першенство, того докладно не знаємо. Та мабуть первісний чоловік пізнав алькоголь у соку плодів, які мають у собі цукор. Найстаршим алькогольним напитком могло би бути вино з меду, дактилів і фіґ. Виріб алькогольного напитку зі збіжа говорить уже про деякий культурний поступ: управу ріллі та постійне поселення. Алькогольну ферментацію та приладжування алькогольних напитків і цукрових соків пізнали всі народи із самої природи. Природа сама творить обставини, в яких доходить до ферментації, в яких дріжджі (в дикому стані) витворюють алькоголь зі соку дерев, із потрісканих цукрових ростин. Бжоли, комахи, мотилі впиваються до безтями.

Здогадуються, що люди до виробу алькоголю зі збіжа дійшли ось так: уже в найдавнішу давнину вони жали збіже та переховували в шпихлірях. Там збіже замокло, пустило кільці, та чоловік його всетаки змолов і взявся варити. Так чоловік міг дійти до способу варення пива.

Батьківщиною плекання збіжа вважають нині долину Евфрата та Тигра. Тому тут могла би бути також колиска пива. Старовавилонські писані памятники й малюнки з кінця пятого та початку четвертого передхристиянського століття доказують, що там уже тоді була досконала техніка промислового пивоварства. Управитель складниці визначує „начальникові пивоварні" означені скількости солоду, ячменю, щоби робив "prima пиво", „ясне пиво" або чорне пиво. Управитель королівської пивоварні потверджує, скільки одержав матеріялу та каже, що з одержаного зробив означені скількости замовлених родів пива та що їх передав управителеви пивниці. Це пивні рецепти, з яких іще й нині можемо докладно обрахувати, скільки сирівців треба було на поодинокий рід пива.

У Вавилоні вже в тих прастарих часах пиво було народнім напитком: на королівських пирах і на столах горожан, торговців і робітників. Із Вавилону вже в передісторичних часах прийшла до Єгипту також управа збіжа та знання приладжування пива.

І в Єгипті, таксамо як у Вавилоні, дуже цінили пиво. Грецькі подорожні, що бажали пізнати цю таємну країну, часто подорожували до Єгипту. Вони оповідають про „пивні оргії" Єгиптян. Із гієрогліфів (письмо образкове) довідуємося, що то був щоденний напиток і що без нього не обійшлося навіть найменше свято та що відгравало ролю в почитанні покійників. Релєфні образи в барвах на великих стінах зображують часто фабрикацію пива.

Попри інші культурні здобутки прийшло з Азії та Африки варення пива до країни Куш, нинішньої Абисинії та Судану, ще в найдавніших часах. Відси перейшло й до інших країн Африки. В старому Вавилоні сіяли ячмінь, оркіш і ягнушу звичайну (Sorghum). Ягнуша ще й нині в усіх племен північної Африки є „святим" збіжем. „Святе" пиво, „жертвенне" пиво вони варять лише із сорґума, а жертви приносять лише з муки сорґума.

У найстарших часах китайського культурного життя, з яких заховалися спомини, з початку першого передхристиянського тисячеліття, сорґум уже не був головним збіжем китайських хліборобів. Уже сіяли тоді риж. Одначе пиво варили лише зі сорґума.

На просторих степових територіях на північ від Китаю та Вавилону, від Жовтого моря на сході до Карпат і угорських долин на заході, була в передхристіянських часах евразійська культура. Ширили її Монголи, Татари, Турки, індоґерманські народи й кельти, напів кочовики (мандрівні), напів постійно поселені. Всі ті народи знали спосіб приладжування пива. На заході сіяли пшеницю та ячмінь, на сході просо і ячмінь, а з усіх тих родів варили пиво. Вони перенесли вавилонський спосіб варення пива на північ Европи й Азії. Індоґерманські племена (отже й Славяни), які у великій мандрівці народів переселилися на північ і схід від Чорного моря та поселилися в европейських краях, принесли як спадщину вавилонської культури й управу збіжа та пиво.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДОПОМОГА ПОЛІТИЧНИМ ВЯЗНЯМ.

Виказ жертв.

Українці з Америки й Канади зложили на українських політичних вязнів у II-му півроці 1932 р.:

Липень:

Обєднання, Ню Йорк, Н. Й. $175.00
Комітет Оборони Політ. Вязнів, відділ у Монтреал, Кв. 75.00

Вересень:

Обєднання, Ню Йорк, Н. Й. 50.00
Союз Українців Самостійників Вінніпеґ, Ман. 200.00
Н. Н., Прага, ЧСР. 60.00
Андрій Федина, через Данціґ 100.00

Жовтень:

Обєднання, Ню Йорк, Н. Й. 50.00

Листопад:

Р. Юшкевич, Франція 4.00

Грудень:

Д-р С. Федак, за В. К. 5.00

Разом $719.00

(Сімсот девятнацять долярів).

Увага: П. Т. Жертводавців прохаємо виказ цей провірити і на випадок неточностей повідомити д-ра С. Федака, вул. Руська ч. 20.

Львів, у лютім 1933 р.

Д-р С. Федак, в. р.

На світанку.

— Вже здається треба вставати, — позіхнув молодий чоловік.

— Чому так гадаєш? — спитала жінка.

— Бо дитина саме заснула.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

59.

Хлопця звали Ован. Він усе ще не міг зрозуміти, чому Тарзан вратував його життя, ризикуючи власним життям. „Ти не з мого племени, то чому ти ратував мене й напав на страшного звіря?" — допитувався хлопець. „Адже ніколи ворог не робить цього другому". „Я не є твоїм ворогом", відповів Тарзан. „Я тут чужий, зовсім чужий. Я прийшов сюди з іншого світа й згубив слід своїх приятелів. Тепер я тут сам і хочу знайти собі нових приятелів, щоб з ними жити".

„Хоч я не розумію тебе, але всетаки я вірю тобі", відповів хлопець. Після того він повів Тарзана знайомими йому стежками до свого племени. „Ватажком нашого племени є мій батько", говорив хлопець. „Я тебе вратую, коли він рішить тебе вбити, як ми вбиваємо всіх людей іншого племени. Я це перший раз пішов сам на полювання, щоб убити якусь малу звірину, бо лише тоді я стану рівноправним з іншими воїнами. Та мені не пощастило вбити нічого", журився Ован.

Хлопець побачив, що в Тарзана зі спини сочиться кров. Це була кров з ран, які зробив йому ціпдар. Хлопець знав, що ці рани дуже болючі, але його дивувало те, з яким спокоєм терпів їх Тарзан. Так ніби нічого не було. Ован знав гірські ростини, які гоять рани, й листками з цих ростин він кілька разів натирав спину Тарзанови. Отак вони скоро обидва стоваришувались. Тарзан розказав хлопцеви про свої пригоди з ціпдаром, що цілком захопило хлопця.

Вони довший час ішли разом. На одному відступі великої скелі Ован спинився і показав рукою вниз. „Отам знаходиться моя земля — Клові. Там живуть люди мого племени. Тепер уже ми будемо скоро там і тоді рішиться твоя доля. Та я думаю, що ліпше для тебе, колиб ти не йшов туди, бо я не хочу, щоб тебе вбили. Ще не було випадку, щоб ми не вбили людини чужого племени. Ліпше лишайся тут, а я піду і розвідаю, чи можна тобі туди прийти". Тарзан відповів: „Я йду з тобою".